Gemeente

Stand van zaken

Amersfoort

De Vreedzame Wiik

De gemeente Amersfoort richt zich met dit project in het bijzonder op kinderen en jongeren en daarnaast op hun ouders, leerkrachten, buurtmoeders etc. Met ondersteuning van wijkcoördinatoren leren de kinderen om conflicten op te lossen, verantwoordelijkheid te dragen en elkaar positief te benaderen. Zo ontstaat er een positiever klimaat in de wijk en wordt de voedingsbodem voor ondemocratische tendensen mogelijk kleiner.

In het kader van bestuurlijke weerbaarheid zijn het College van B&W en haar adviseurs getraind in het omgaan met ondermijnende activiteiten aan de hand van het Denkkader Polarisatie.

Trainingen Denkkader Polarisatie hebben plaatsgevonden. Zowel voor collegeleden als ambtenaren en wijkprofessionals. Daarnaast is de training nog herhaald voor andere geïnteresseerden vanuit de gemeente.

Het implementatietraject van de Vreedzame Wijken met een projectleider van de stichting Vreedzaam loopt nog tot eind van het jaar. Samen met de lokale coördinatoren van de welzijnsorganisatie. Op dit moment wordt er gewerkt aan het borgen van het traject voor de komende jaren. Er loopt op dit moment een opdracht bij de Academie van de Stad (organisatie die opdrachten uitzet via het Hoger onderwijs en daarmee studenten de kans biedt om te werken aan maatschappelijke vraagstukken. En zo het onderwijs meer praktijk en samenleving gericht maakt.) voor een onderzoek naar de impact/het effect van de Vreedzame Wijk. Het is de bedoeling dat dit onderzoek later herhaald kan worden.

Het denkkader polarisatie is bij een aantal casussen gebruikt in de afweging over hoe te handelen. Er zijn al veel partijen uit de wijken aangehaakt bij de Vreedzame Wijk. Een flinke groep bewoners en wijkprofessionals is getraind in de Vreedzame Wijk methode. Er is een communicatieplatform opgezet. Er worden activiteiten georganiseerd. Voor meer info kijk op: www.wij-zijn.nl. Een mooie actuele actie is dat er wordt ingespeeld op de huidige antiracisme statements en dat daarover het gesprek gezocht wordt in de wijk. Het is een thema waar men zich graag aan verbindt en niet tegen kan zijn. Door het inzetten van een projectleider vanuit de Stichting Vreedzaam verloopt de implementatie behoorlijk succesvol. Door die inzet te combineren met twee lokale coördinatoren die bekend zijn met het netwerk in de wijk zijn er snel hele mooie ontwikkelingen geweest. De vreedzame wijk is echt een traject van de lange adem. Nu implementatie bijna klaar is, zit de uitdaging vooral in de borging. Zowel in beleid van de gemeente als bij partners. De Vreedzame Wijk is een gedachtegoed en dat zou eigenlijk breder in beleid tot uiting moeten komen. Daarnaast blijf je ook na 2 jaar mensen nodig hebben die hierop coördineren (trainingen, communicatie, etc.) en het levend houden. Dus hoe kan dit verder geïntegreerd worden in bestaande rollen en taken van organisaties binnen de wijk. En dan komen ook weer de financiën om de hoek kijken. Dat is best een lastige in deze tijd van oplopende tekorten.

Amsterdam

Straatgerichte Aanpak Aantrekkelijke Winkelgebieden

De gemeente Amsterdam wil economisch aantrekkelijke, leefbare en veilige winkelgebieden bevorderen met een straatgerichte aanpak. Een proces waarin ondernemers, pandeigenaren en de gemeente samenwerken aan een toekomst waar groei en verandering niet ten koste gaat van de identiteit van een winkelgebied. Een gezamenlijke maatwerkaanpak leidt tot grip op een winkelgebied, waarbij

In de Straatgerichte Aanpak bouwt Amsterdam een netwerk in de straat tussen ondernemers, gemeente en pandeigenaren zodat kennis samenkomt en ieder vanuit zijn eigen professionaliteit meewerkt aan de aantrekkelijkheid en weerbaarheid van de straat. Samen grip krijgen op de straat is het tijdig kunnen inspelen op veranderingen, signalen samen ondervangen en de straat als geheel benaderen, vanuit het probleem en de kansen. Zo krijg je zicht op het niet maakbare en invloed op het maakbare.

Om tot inhoudelijke veranderingen te komen zijn bestaande netwerken, het op orde hebben van basisinformatie essentieel. In het eerste jaar van de Straatgerichte Aanpak hebben we voornamelijk gewerkt aan het inzichtelijk krijgen van de basisinformatie. Systemen zoals het KvK en het Kadaster

monocultuur en een voedingsbodem voor ondermijnende activiteiten kan worden tegengegaan.

blijken niet altijd over de juiste informatie te beschikken. Het samenvoegen van data en de werkelijke situatie op straat is een intensievere klus gebleken dan gedacht. Inmiddels liggen er van de straten blauwdrukken waarin alle gegevens zijn verwerkt. In het programma De Weerbare Stad van de gemeente Amsterdam, is één van de maatregelen het versterken van de gemeentelijke informatiepositie. Het snel en gestructureerd samenvoegen van gegevens, binnen de wet- en regelgeving, is daarin één van de opgaven. Voor de Straatgerichte Aanpak zou dat ook een versnelling betekenen.

Ook het netwerk in de straten hangt af van hoe de straat zelf georganiseerd is. Als er een BIZ of ondernemersvereniging is, is het opbouwen van het netwerk makkelijker maar nog steeds niet vanzelfsprekend. Veel zaken hangen nu nog af van toevallige samenkomst van informatie. Dat wil je structureel beleggen zodat er eenheid ontstaat. Dit is een proces dat tijd vergt en inzet van verschillende mensen die vanuit hun functie nog niet altijd gewend zijn om gebiedsgericht te werken. Het goed benutten van het netwerk in de straten, is essentieel bij het bouwen aan een weerbare buurt.

Bonaire

Betrouwbaar Openbaar Bestuur Bonaire-Versterking van integriteit van de overheid in Caraïbische Nederland

Op Bonaire wordt met Governance & Integrity gewerkt aan versterking en duurzame verankering van de integriteit van de overheid in Caribisch Nederland. Dat gebeurt aan de hand van het programma BOBB waarbij onder andere lokale medewerkers on-the-job worden opgeleid tot zelfstandig werkende integriteitspecialisten.

Onderdelen van het programma zijn een gedragscode, risicoprofielen voor bestuurders en raadsbrede afspraken over omgaan met vermoedelijke schendingen. Ook wordt er gewerkt aan een zelfstandig werkend integriteitssysteem en een weerbare organisatie, met versterking van de meest kwetsbare processen.

Er is inmiddels een tweede training geweest voor het Bestuurscollege van Bonaire, over onder meer de rollen en taken in de politiek en de verhouding met het ambtelijk apparaat. De training is ingegaan op het besluitvormingsproces, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Daarnaast is Bonaire bezig met het opstellen van gedragscodes voor bestuurders en met het werven van een integriteitscoördinator. Ook zijn er binnen het programma risicoanalyses binnen directies van het Openbaar Lichaam uitgevoerd, en wordt er nu gewerkt aan het implementeren van uitkomsten van deze analyse.

Brunssum

Professionalisering gemeentebestuur

Raads- en collegeleden van de gemeente Brunssum hebben een traject gevolgd om de onderlinge omgangsvormen te verbeteren. En ook om de professionaliteit van het lokaal bestuur en daarmee de bestuurskracht te versterken. In individuele sessies gaf iedere deelnemer aan wat voor hem/haar de belangrijkste thema's waren. De rode draad uit deze gesprekken vormde de basis voor de andere

Het professionaliseringstraject voor de raad en het college van B&W is afgerond. Raads- en collegeleden hebben een traject gevolgd om de onderlinge omgangsvormen te verbeteren. Het accent lag op het verbeteren van de onderlinge verhoudingen en het herstellen van de 'verbinding'. Daarnaast is gewerkt aan het versterken van de professionaliteit van het lokaal bestuur en daarmee de bestuurskracht. In de achterliggende periode heeft de gemeente Brunssum onder meer:

- 1. Een permanente commissie integriteit ingesteld.
- 2. Een protocol en stappenplan (mogelijke) integriteitschendingen (raad en college) vastgesteld.

onderdelen van de training zoals workshops over de politieke en bestuurlijke rollen van raadsleden en wethouders. Het accent lag op het verbeteren van de onderlinge verhoudingen en het herstellen van de 'verbinding'.

- 3. Een nieuwe aanpak risicoanalyse integriteit (inclusief stroomschema) voor kandidaatwethouders en raadsleden vastgesteld, alsmede besluit tot het verplicht stellen van een verklaring omtrent het gedrag (VOG) en een registratie BKR.
- 4. Een protocol over houding en gedrag opgesteld (vijf afspraken ten aanzien van de omgangsvormen gemeenteraad Brunssum).
- 5. Het reglement van orde van de raad gewijzigd.
- 6. Een proces verinnerlijking/bewustwording integriteit doorlopen. Juist ook op basis van dit laatste punt is een gedragsverandering bestendigd en zijn de verhoudingen binnen het bestuur verbeterd. Het traject is afgesloten met een opgeleverde documentaire.

Kenmerkend voor het hele proces is geweest dat de regie vooral bij de raad zelf lag en daarop maatwerk is geleverd.

Capelle aan den IJssel

Integrale samenwerking veiligheid en sociaal domein

Het project van de gemeente Capelle aan den IJssel richt zich op de preventief-bestuurlijke aanpak van ondermijning en het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid. O.a. door een integrale samenwerking tussen het sociaal en veiligheidsdomein. En door samen te werken met professionals in de frontlinie, bewoners en ondernemers. Zodoende wordt een nieuwe maatschappelijke norm uitgedragen waarin criminele activiteiten geen ruimte kunnen krijgen binnen de samenleving. Daarnaast wordt gewerkt met de aanpak "De Vreedzame Wijk".

Ondermijning algemeen

De aanpak ondermijning is in 2019 verder versterkt door het aanstellen van een analist en het digitale programma C3 om meldingen en signalen van ondermijning te verrijken en te onderzoeken. Er vindt een keer in de 3 weken integraal casusoverleg ondermijning plaats onder leiding van de stadsmarinier ondermijning. Om de informatiepositie verder te versterken zal binnenkort worden gestart met Meld Misdaad Anoniem. De aandacht verschuift langzaam van repressie naar preventie.

Vreedzame wijk en weerbaarheid scholieren.

Via deelname aan de vreedzame wijk en de pilot Media Wijsheid worden Capelse scholieren en scholen begeleidt in de omgang met sociale media. Zodat scholieren niet alleen op de hoogte zijn van de mogelijkheden en kansen die de sociale media bieden maar zich ook bewust zijn van de risico's en de omgang hiermee (digitaal pesten, loverboy-problematiek, ondermijning). Daaronder valt ook het risico dat scholieren via sociale media worden benaderd voor online criminaliteit en ondermijning. Binnen de pilot valt het aanleren van competenties voor veilig en verantwoord gebruik van sociale media. Er worden de komende maanden trainingen/ondersteuning aangeboden aan scholieren en scholen in de wijk Fascinatio (3 scholen, groepen 7/8) en de praktijkschool Accent (LVB doelgroep) waarbij ook ouders worden betrokken. Verder vindt op dit moment een verdere behoefte inventarisatie plaats, onder meer voor de Praktijkscholen.

Omgang met polarisatie

In januari van dit jaar is de eerste strategiesessie op basis van het denkkader polarisatie georganiseerd. Aan de training hebben sleutelpersonen deelgenomen die in de wijken actief zijn: de stadsmariniers, gebiedsregisseurs, politie en medewerkers van Welzijn Capelle. De training is naar grote tevredenheid verlopen en zal verder worden uitgerold. Enerzijds zal een strategiesessie worden georganiseerd met het Capelse college en management om aan de hand van het denkkader mogelijke Capelse polarisatiethema's te benoemen. Anderzijds is de wens er om de deelnemers aan de S.O.S overleggen (7 wijken) een training aan te bieden. De uitvoering trainingen zijn vanwege Corona opgeschort. Vooralsnog is het niet de wens gebruik te maken van digitale/online-mogelijkheden.

Weerbaarheid kwetsbare ouders/verzorgers

In samenwerking met 'Oumnia Works' en de stadsmarinier Schenkel/Ronddelen is een laagdrempelig educatief weerbaarheidsprogramma opgezet voor (moslim)moeders. Het belangrijkste doel is om de moeders extra bagage en opvoedingsbegeleiding mee te geven om hun (puber)kind te helpen zich staande te houden in een maatschappij die hoge eisen aan hen stelt. Het zijn vaak kwetsbare jongeren die zich uitgesloten voelen en dreigen af te glijden naar criminalisering en/of radicalisering. De voorbereiding is afgerond en er is een eerste groep geformeerd waaraan 12 moeders zullen deelnemen (7 bijeenkomsten). De start van de interactieve sessies zou plaatsvinden op 11 maart 2020 en is voorlopig opgeschort.

Weerbaarheid bewoners en ondernemers

Regelmatig worden er woningen en panden aangetroffen met hennep/drugs of waar onvergunde prostitutie plaatsvindt. De gemeente wil eigenaren informeren over de risico's van verhuur via een communicatie-aanpak. Ook vinden er controles plaats op bedrijventerreinen, zoals op de Hoofdweg in oktober 219. De communicatieaanpak is gericht op preventie en op dit moment in voorbereiding.

Culemborg

Vergroten weerbaarheid bestuurders en ambtelijke organisaties

De gemeente Culemborg werkt aan de preventie van risicovolle situaties en vermindering van de kwetsbaarheid van het openbaar bestuur. Er is een integrale aanpak opgesteld voor het vergroten van bewustwording over intimidatie, bedreiging en andere ondermijnende activiteiten.

Het Festival Bestuurlijke Weerbaarheid en het organiseren van trainingen voor bestuurders, raadsleden en ambtenaren zijn hier voorbeelden van.

Festival weerbaarheid

Helaas kon het festival Bestuurlijke Weerbaarheid vanwege het Corona virus in mei geen doorgang vinden. Onder voorbehoud van de ontwikkelingen rondom Corona is 1 september als nieuwe datum gekozen. Het festival, met onder andere een inspirerende hoofdspreker en verschillende workshops, dient als kick-off om middels 4 pijlers structureel de lokale weerbaarheid te vergroten, namelijk:

- 1. Bewustwording van lokale weerbaarheid binnen de organisatie;
- 2. <u>Een veilige werkomgeving</u> waarbinnen medewerkers in een weerbare en integere organisatie hun publieke taak kunnen uitvoeren;
- 3. <u>Integere besluitvorming en dienstverlening</u> waardoor we voorkomen dat we onbedoeld ingaan op intimidatie, bedreiging;
- 4. <u>Een goede informatiepositie</u> waardoor we inzicht krijgen en in staat zijn om intimidatie, bedreiging en omkoping met het beschikbare instrumentarium aan te pakken.

Gedragscode, trainingen en preventiemedewerkers

Door de drie samenwerkende gemeenten Culemborg, West Betuwe en Tiel en de gezamenlijke bedrijfsvoeringsorganisatie is hard gewerkt aan een Gedragscode. Het zorgvuldig afstemmen met de betreffende ondernemingsraden is van belang. Dit heeft mede invloed gehad op de doorlooptijd om tot een gedragen concept te komen, naast personele wisselingen en de komst van het Corona-virus. De verwachting is dat de gedragscode inclusief implementatieplan uiterlijk augustus aan het college wordt aangeboden ter besluitvorming. Daaruit volgen een aantal trainingen om medewerkers/ bestuurders bewust en weerbaar(der) te maken welke in de tweede helft van 2020 zullen plaatsvinden. Daarnaast wordt, eveneens door middel van trainingen, aandacht besteed aan het stellen van grenzen in een zogenaamd "stop-gesprek". Momenteel wordt gekeken op welke manier, gezien alle maatregelen rondom het Corona-virus, hier invulling aangegeven kan worden.

Inmiddels is er een meldings- en informatieproces ingericht waar iedere medewerker, bestuurder, raadslid een melding kan maken. Deze meldingen komen terecht bij de preventiemedewerker. Op

korte termijn wordt er twee nieuwe preventiemedewerkers benoemd. Bij indiensttreding wordt standaard een VOG gevraagd.

Den Bosch

Kwetsbare branches in een woonwijk

De problemen in een winkelstrip in de gemeente 's-Hertogenbosch zijn aangepakt door het aanstellen van een projectleider en het maken van een integrale aanpak. In het gebied rondom deze winkelstraat komen veelvuldig ondermijnende activiteiten voor. De aanpak richt zich op het creëren van een toegankelijke en veilige straat waar het prettig wonen, werken en winkelen voor iedereen is. Op basis van een uitgebreide informatieanalyse is een projectplan geschreven met daarin doelen en gewenste resultaten/outcome. Het project is nu onderdeel van een veel groter project, namelijk de Buurtvisie Gestelse Buurt. Deze buurtvisie is recent door de gemeenteraad vastgesteld. De Gemeente 's-Hertogenbosch, woningcorporatie BrabantWonen, welzijnsorganisatie Farent en de politie werken hierin samen. De sterke- en verbeterpunten van de buurt zijn geanalyseerd, huis-aan-huis gesprekken gevoerd en verschillende sociale activiteiten bezocht om zoveel mogelijk signalen in de buurt op te halen.

Er is ook gekeken naar de doelen en thema's uit het Sociaal Woonakkoord 2016-2022, het Bestuursakkoord 2018-2022 en het duurzaamheidsakkoord. Zo is een gezamenlijke visie ontwikkeld, gebaseerd op onderzoeken en input van inwoners en professionals. De visie bestrijkt het sociale en fysieke domein en de veiligheid en openbare orde. Deze beïnvloeden en versterken elkaar. De kracht van de visie ligt in de verbinding; verbinding tussen thema's, inwoners en partijen in de buurt.

Huidige fase: opstellen van het uitvoeringsprogramma waarbij ook bewoners betrokken worden. Het uitvoeringsprogramma heeft een looptijd van 10 jaar. Een aantal acties is reeds georganiseerd en uitgevoerd (Illegale bewoning, BRP fraude, Hennepkwekerij). Deze acties hebben ertoe geleid dat de buurt ziet dat de overheid zichtbaar aanwezig is.

Door enkele acties (hennepkwekerij) is een beter beeld kregen van de feitelijke situatie van de winkelstrip. Er is een CTPED-onderzoek naar de winkelstrip gedaan. De aanbevelingen hieruit worden indien mogelijk (financieel) overgenomen.

Onlangs is in een ander deel van de stad bij een winkelstrip met dezelfde problematiek geëxperimenteerd met een kansrijke aanpak die ook hier zal worden toegepast. Samen met de afdelingen "Bouwen" en "Economie en Energie" is een inmiddels door het college goedgekeurd voorstel gemaakt om de problematiek in die winkelstrip aldaar aan te pakken.

Het onderbrengen van de Hildebrandstraat in een bredere buurtvisie is een succes. Dus geen standalone project, maar het valt nu in een groter geheel en heeft politiek-bestuurlijke aandacht. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de methodiek zoet, zuur, zout, bitter betrekken bij onze aanpak. Deze methodiek is bij andere gemeenten succesvol.

Corona zorgt voor behoorlijke belemmeringen waardoor de samenwerking met professionals en bewoners stilligt. Onbekend is wanneer dit beter wordt.

Deventer

Oudere bedrijventerreinen normaliseren en verbeteren.

Het programma ondermijning en weerbaarheid van de gemeente Deventer is in 2017 gestart en wordt nu

De aanpak van ondermijning binnen de gemeente Deventer is een zaak van de lange adem. Afgelopen jaar heeft de nadruk met name gelegen op casuïstiek. Via het informatieplein IJsselland worden geprioriteerde signalen onderzocht en opgewerkt. Dit heeft geresulteerd in drie integrale casustafels. Deze zijn momenteel in volle gang en hier wordt vanuit de verschillende partners, maar ook vanuit

geïntensiveerd. Het zet met name in op het vergroten van de ambtelijke en bestuurbare weerbaarheid. Zo is er een risico-scan ingevoerd voor (kandidaat) wethouders. Er heeft een inventarisatie plaatsgevonden of er een standaard VOG ingevoerd kan worden, alsmede een geheimhoudingsverklaring voor kwetsbare functies.

Daarnaast wordt gewerkt aan een integrale aanpak om de leefsituatie en economische situatie in ondermijningsgevoelige lokale woonwagenlocaties en oudere bedrijventerreinen te verbeteren.

verschillende teams vanuit de gemeente nauw samengewerkt en geleerd. Een van deze casustafels is inmiddels op succesvolle wijze afgerond.

Daarnaast hebben we een bijdrage geleverd aan het opstellen van regionaal Bibob-beleid en hebben we een aantal regionale en lokale bijeenkomsten op het gebied van ondermijning georganiseerd o.a. op één van de bedrijventerreinen.

Het traject om te komen tot de overdracht van woonwagens richting de corporaties is gestart. Ondanks dat dit een weerbarstig traject is, verwachten we daar op korte termijn de eerste resultaten van. De standplaatsen en woonwagens worden gefaseerd overgedragen, vanaf het moment dat de situatie voldoet aan wet- en regelgeving. De impulsgelden zijn gebruikt als bijdrage aan de inhuur van een projectleider. In de tweede helft van 2020 zal de focus vanuit de impulsgelden niet alleen op casuïstiek, maar ook op een projectmatige aanpak van ondermijning op de bedrijventerreinen komen te liggen.

Dordrecht

Versterken van toezicht en handhaving in ondermijningsgevoelige gebieden

De gemeente Dordrecht is net als de gemeenten Sittard-Geleen en Zoetermeer een Slim Samen Toezien gemeente. Hierbij gaat het om ondersteuning en advisering bij het slimmer organiseren van toezicht en handhaving van ondermijningsgevoelige gebieden en gelegenheidsstructuren. Bestuurlijk toezicht wordt vergroot, evenals het eigenaarschap en de betrokkenheid van bewoners bij de problematiek. Ook wordt de operationele informatie-uitwisseling verbeterd. Niet alleen om situaties te normaliseren, maar ook duurzaam te waarborgen binnen de organisatie(s).

Het project in Dordrecht richt zich in het bijzonder op een lokaal vakantiepark. In april 2019 heeft het plan van aanpak vorm gekregen, en is er gestart met concrete acties. Het Slim Samen Toezien cyclus (SST) is toen ook van start gegaan. In januari van dit jaar heeft de gemeente Dordrecht in samenwerking met de politie een integrale controle uitgevoerd op dit vakantiepark. Dit heeft gezorgd voor belangrijke inzichten, zowel voor de gemeente als voor de politie. De dag is met elkaar geëvalueerd. Wat betreft de cyclus is de verwachting dat op korte termijn de politie een nieuwe interventie pleegt. Ondertussen werkt Dordrecht intern binnen de gemeente vooral aan de duurzame oplossing. Belangrijke aanpassingen bij registratie bij Burgerzaken zijn al doorgevoerd en de inzet van de wijkagent en handhaving wordt concreter. Ook is Dordrecht bezig met een soort 'stoplichtmodel' om op verschillende categorieën vroegtijdig ontwikkelingen te kunnen signaleren. Dordrecht gaat de aanpak vakantieparken nog wat verder voortzetten, onder meer met nog een andere integrale controle. Verder is het de bedoeling dat er in Q3 een moment is waarop gereflecteerd wordt op lessons learned.

Ede

Verbetering van de relatie met gesloten gemeenschappen

De gemeente Ede richt zich met dit project op versterking van de relatie met de gesloten gemeenschap in het buitengebied. Onder andere door ervoor te zorgen dat bewoners eerder bereid zijn om meldingen te doen, worden ondermijnende activiteiten (bijv. drugslabs) in de buitengebieden tegengegaan. En door het gesprek aan te gaan met jongeren over leefstijl en onderwerpen als seksualiteit, alcohol en drugs. Ook kunnen jongeren hun opvattingen delen over bijvoorbeeld 'vreemd volk van buiten' en verkeersgedrag.

De rapportage voor twee van de drie projecten (aanpak kwetsbare meiden & Ketenwerk) is vrijwel gereed. Die gaan over een periode van meerdere jaren, maar geven wel een uitgebreider inzicht. Het derde project (keurmerk veilig buitengebied) is gebaseerd op bijeenkomsten met bewoners. Door de corona maatregelen is dit niet toe gestaan. Dit staat dus nog in de wacht.

Er is, naast veel gesprekken met jongeren, meer aandacht gegaan naar de ouders. Welk voorbeeld geven zij? Welke houding nemen zij aan ten opzichte van de overheid? De voorlichtingen zijn verbreed en kennen nu een meer integrale aanpak. De gemeente werkt nu samen met het Centrum voor Jeugd en Gezin, de wijkagent, verslavingszorg en leerkrachten.

Concreet resultaat tot nu toe: de gemeente spreekt ongeveer 400 jongeren (14-25jr) en hun ouders uit gesloten gemeenschappen op regelmatige basis. Dit gaat over allerlei onderwerpen, aansluitend bij de leefwereld van de jongeren.

Doorverwijzen naar zorg verlenende instanties blijft een knelpunt. Met name wanneer er eigen zorg naar richting nodig/gewenst is. Ook een warme overdracht volstaat dan niet of nauwelijks.

Een mooi voorbeeld van een effectieve interventie is het voorkomen van het spelen voor eigen rechter. Cliënten van een vestiging van het Leger des Heils veroorzaakten overlast in de buurt. Een groepje jongeren was van plan zelf 'orde op zaken' te gaan stellen. Door de eerdere investeringen in een goede relatie was de gemeente hier op tijd bij en kon een confrontatie worden voorkomen.

De komende periode staat volop in het teken van de corona-crisis. De beperkende maatregelen hebben effect juist op wat zwakkere jongeren die door de sociale contacten overeind blijven. Er wordt nu extra geïnvesteerd om te voorkomen dat zij verder afglijden.

Eind juni worden de uitgebreide rapportages over de verschillende projecten verwacht.

Eindhoven

Versterking van de digitale en mentale weerbaarheid van de ambtelijke en bestuurlijke organisatie

De gemeente Eindhoven werkt aan het digitaal en mentaal weerbaarder maken en houden van de ambtelijke en bestuurlijke organisatie. Dat wordt bereikt door het versterken van de veilige publieke taak, de informatiepositie t.b.v. gemeentelijke besluitvorming en bestuurlijke en ambtelijke integriteit. Ook wordt er gewerkt aan netwerkbewustziin: als netwerkende overheid krija je met diverse belangen te maken. Hoe zorg je ervoor dat het publieke belang niet in het geding (kan) komen en voorkom je (de schijn van) netwerkcorruptie? Er komt o.a. een analyse naar kwetsbare functies, netwerken en processen en een afwegingskader voor het werken in netwerken. Ook is er aandacht voor digitale weerbaarheid (gebruik social media) en monitoring.

De nulmeting naar de weerbaarheid (kwetsbare processen, functies en netwerken) van de organisatie wordt in Q42020/ Q1 2021 opgeleverd. De aanbevelingen die hieruit voortvloeien vormen input voor de verdere versterking van de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie.

Het werken in netwerken en het voorkomen van netwerkcorruptie is onderdeel van diverse activiteiten en producten die worden geactualiseerd. Denk hierbij aan de gedragscode Ambtenaren (vastgesteld op 11 juni 2020) en de bestuurlijke gedragscode (gereed in Q1 2021, klein voorbehoud i.v.m. corona maatregelen)

Er wordt gewerkt aan handelingsperspectief voor het veilig uitvoeren van je werk; hierbij is ook oog voor agressie en geweld via sociale media.

Er vindt een verkenning plaats voor het ontwikkelen van een instrument om de informatiepositie te verbeteren om potentiele dreigingen van de lokale democratie (inmenging, druk en intimidatie etc.) tijdig te detecteren en te voorkomen dat deze lokale besluitvorming negatief beïnvloeden. – verbinding "binnen-buiten". Dit hangt ook samen met de uitkomsten van de nulmeting en de verkenning voor het inrichten van een strategische analyse.

Voor de uitvoering van de nulmeting en het versterken van het netwerkbewustzijn wordt samengewerkt met een extern bureau (Governance &Integrty voor de nulmeting en bestuurlijke gedragscode) en Mr. dr. W. (Willeke) Slingerland, Lector Weerbare Democratie Saxion Hogeschool en expert op het gebied van netwerkbewustzijn/ netwerkcorruptie (diverse producten).

Gorinchem

Versterking van de preventieve aanpak ondermijning en maatschappelijke weerbaarheid

Ondermijnende activiteiten in een gebied of wijk blijven vaak onzichtbaar. De gemeente Gorinchem zet in op het versterken van de interne weerbaarheid van de organisatie zodat bestuurders en ambtenaren alert Gorinchem gaat aan de slag met de uitvoering. De uitrol van de plannen heeft tijd nodig gehad. Door tijdelijke onderbezetting is vertraging opgelopen. Met de ondersteuning van een externe projectleider is het gelukt om eind 2019 een mooi projectplan weerbaarheid ambtelijke organisatie op te leveren met bestuurlijke instemming. Toen het moment daar was om met de uitrol van ons projectplan naar college en raad te gaan, ontstond de tweede hobbel: Covid19/Corona. Ineens stond de gemeente in een heel andere wereld en is de aandacht, focus en creativiteit van de ambtenaren en bestuurders

zijn in het herkennen van externe signalen van ondermijning. Op welke wijze komt ondermijning voor in de gemeente en hoe kan misbruik van gemeentelijke voorzieningen worden voorkomen. Ook de informatiebeveiliging wordt aangepakt. Door vergroting van het bewustzijn over (signalen) van ondermijning kan dit tijdig worden onderkend en aangepakt.

ingezet om inwoners en ondernemers veilig, gezond en ook nog een beetje prettig deze moeilijke tijden door te laten komen. Het zijn echter geen verloren maanden want de tijd is ook gebruikt om een overwegend nieuw management een inkijkje te geven in veiligheid en ondermijning. Zij hebben input gegeven hoe het projectplan nog wat verder konden vormen waarbij er nog meer aandacht is voor maatwerk.

Nu is het zover, het college en raad zijn meegenomen in de plannen en deze zomermaanden worden gebruikt om, middels digitale enquêtes en interviews, een beeld te krijgen van wat de gemeente als organisatie nu echt weet en vooral ook waar er behoefte aan is. Dit vindt plaats door de hele ambtelijke organisatie. Van buitendienstmedewerker tot projectleider, van boa tot beleidsmedewerker, het gaat de hele organisatie door. Het college en raad komen aan bod met op hen toegespitste informatiebijeenkomsten. Ook hier is het motto: maatwerk. Met de uitkomsten wordt vervolgens gekeken wat de verschillende teams en vakgebieden nodig hebben. Het najaar maar ook 2021 zal worden gebruikt om dit verdiepings- en bewustwordingsproces goed vorm te geven.

Gouda

Bestuurlijke weerbaarheid

Het Programma Aanpak Ondermijning van de gemeente Gouda wordt op drie punten versterkt. Als eerste op awareness/bewustwording, waaronder een ondermijningsbeeld en een meldingsloket. Als tweede het organiseren van een adequaat kennisniveau en informatievoorziening en het kunnen toepassen van benodigde bevoegdheden. Hieronder vallen een werkproces voor ondermijningsmeldingen, Privacy Impact Assessment, een informatiemakelaar/analist en het aanscherpen van de toepassing van BIBOB. En als derde het integer en veilig werken dat o.a. wordt bereikt door het meerogenprincipe en het organiseren van een structurele dialoog.

Awareness

Er is een inventarisatie gemaakt van de bestuurlijke weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie en ondermijningsbeeld opgesteld. De input is breed opgehaald bij verschillende gemeentelijke afdelingen en ketenpartijen. De uitkomsten worden ook weer teruggelegd (bij ambtelijke organisatie, bestuur, ketenpartners). Op basis van de uitkomsten wordt integraal bepaald hoe het beleid wordt aangepast.

Versterken informatiepositie en bevoegdheden

Er is een analist/informatiemakelaar aangesteld die als spin-in-het-web fungeert in de communicatie tussen de gemeentelijke afdelingen en ketenpartners. Er is een AVG-proof integraal werkproces ingericht (ondersteund door ICT) om gestructureerd en veilig informatie te kunnen uitwisselen. Het proces om bestuurlijke maatregelen in te zetten, is aangepast. Het zienswijzetraject wordt zorgvuldiger doorlopen en de besluiten worden uitgebreider onderbouwd i.k.v. proportionaliteit en doeltreffendheid.

Veilig en integer werken

Werkprocessen worden gestandaardiseerd en d.m.v. een ICT-systeem wordt afgedwongen dat medewerkers de gestandaardiseerde processen doorlopen. Er is een meer-ogen-principe ingevoerd voor een aantal kwetsbare processen. In het werkproces ondermijning zijn extra overlegmomenten ingebouwd, zodat medewerkers meer overleggen over waarom en op welke wijze een aantal specifieke bevoegdheden ingezet worden (denk aan sluiten van panden, intrekken van vergunningen, BIBOB). Met BZK is overlegd hoe gemeente-breed de kwetsbare processen in kaart kunnen worden gebracht en is onderzocht of een periodieke VOG kan worden ingevoerd.

Haarlem

Bestuurlijke weerbaarheid

De gemeente Haarlem richt dit met dit project op het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid op wijkniveau. Er wordt gewerkt aan de versterking van de al lopende gebiedsgerichte aanpak in één van de De impulsgelden worden gebruikt in een bestaande wijkaanpak waar aandacht is voor wonen, sociaal, fysieke ontwikkeling en veiligheid en leefbaarheid in de wijk. Het betreft een klassieke autochtone volkswijk die zo zijn eigen wetten en regels kent en waar problemen vaak onderling worden oplost. Door de jaren heen was er een ondermijnende structuur ontstaan en raakte de overheid de grip op de wijk steeds verder kwijt.

wijken. Criminele netwerken en gelegenheidsstructuren worden in kaart gebracht. En er wordt ervaring opgedaan met kansrijke en succesvolle (preventief-bestuurlijke) interventies richting ondermijnende personen, families, bedrijven e.d.

In de eerste fase van de wijkaanpak lag de focus op het bestrijden van deze ondermijnende structuur en het aanwezige criminele netwerk in de wijk. Te zien is dat dit zijn eerste vruchten heeft afgeworpen. Zo behoren excessen en grote incidenten tot het verleden en kunnen overheidsfunctionarissen weer veilig de wijk in. Ook wordt er ingezet op fysieke ontwikkeling en vergroening van de wijk. Dit zorgt ervoor dat de wijk inmiddels ook andere doelgroepen trekt, terwijl er ook plek blijft voor de oorspronkelijke bewoners. Deze differentiatie draagt voor een belangrijke mate bij aan de weerbaarheid van de wijk tegen ondermijning. Daarnaast wordt ingezet op het verbeteren van de informatiepositie van de gemeente ten behoeve van de wijkaanpak. Het verbeteren van de informatiepositie en de ervaringen uit de wijkaanpak kunnen ook weer als een soort blauwdruk worden gebruikt voor andere wijken in Haarlem.

Ondanks de verbeteringen in de wijk, vergt het een lange adem om de cultuur van de wijk, die zo zijn eigen wetten en regels kent, te veranderen. Het criminele netwerk is succesvol aangepakt, maar nu wordt er meer ingezet op het netwerk eromheen en op kwetsbare personen in de wijk. Dit doet de gemeente Haarlem in nauwe samenwerking met een grote woningcorporatie en de politie. Door gezamenlijk op te trekken komt er meer en beter contact met de bewoners en verandert de wijk langzaamaan steeds meer in positieve zin.

Oss

Een weerbare en integere organisatie tegen ondermijnende criminaliteit

De gemeente Oss werkt aan een integrale aanpak van ondermijning met als doel om ondermijnende criminele structuren te doorbreken en te normaliseren. De gemeente richt zich op vijf verschillende thema's. De eerste 2 thema's gaan over bewustwording van ondermijnende criminaliteit bij gemeenteambtenaren en een veilige werkomgeving zodat medewerkers hun publieke taak veilig kunnen uitvoeren. Het derde thema richt zich op goede en integere besluitvorming en dienstverlening. Het vierde thema zorgt voor een goede informatiepositie waardoor de gemeente inzicht krijgt en in staat is om ondermijnende criminaliteit aan te pakken. Het laatste thema betreft het ontwikkelen van de organisatie door samenwerking en samen leren op relevante thema's en casuïstiek.

De impulsgelden worden besteed binnen het kader van het (organisatie)ontwikkelingsprogramma weerbare organisatie. Op alle vijf de pijlers zijn diverse activiteiten uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ondersteunend bij de aanpak van complexe casuïstiek waardoor de gemeentelijke organisatie deze beter en meer integraal kan uitvoeren. De bedoeling is dat medewerkers begrijpen hoe hun eigen werk en gedrag zich verhoudt tot het zijn van een weerbare overheid. Ze voelen zich weerbaar en veilig in hun werkomgeving. Als er signalen zijn dan weten medewerkers waar ze binnen de organisatie met deze signalen terecht kunnen en wordt er iets mee gedaan. Daarmee wordt bereikt dat ondermijnende criminele structuren worden doorbroken waardoor de leefomgeving voor de burgers veiliger wordt.

1. Bewustwording:

- Er zijn bewustwordingssessies gehouden op diverse afdelingen.
- Er is een interne campagne Veilig Werk gestart
- 2. Veilige werkomgeving:
- Er is een nulmeting Veilige Publieke Taak gehouden en er zijn en worden diverse verbetermaatregelen genomen;
- De visie op veilige dienstverlening wordt ge-update en protocollen aangepast en uitgebreid;
- Trainingen agressiebeheersing en omgaan met verward gedrag worden georganiseerd.
- Er worden leerkringen ingericht voor lastige gespreksvoering en complexe integrale dossiers.
- 3. Integere besluitvorming en dienstverlening:
- De Wet BIBOB en bestuurlijke maatregelen worden breder ingezet;
- Er ontstaat meer bewustwording met wie we zaken (willen) doen;
- Werkprocessen worden integraal afgestemd rondom complexe vraagstukken.
- 4. Informatiepositie:
- Er is een Maasland Interventie Team opgestart.

- Er is een signalenoverleg en meldingsproces ingericht.
- Er wordt een visie op datagericht werken ontwikkeld en geïmplementeerd.

Door met al deze activiteiten aan de slag te gaan is er een mooi leerproces ontstaan. Organisatiebreed wordt het integraal en data-gestuurd werken ontdekt en doorontwikkeld. Dit gebeurt samen met de partners in de aanpak van ondermijning, zodat er steeds meer als één overheid kan worden opgetreden. Partners zoeken elkaar steeds meer op. Werken binnen de bestaande vaste structuren, werkprocessen en afdelingen is in eerste instantie een belemmering, maar vanuit de aanpak van concrete casuïstiek en het faciliteren van het leerproces worden als vanzelf nieuwe structuren en werkwijzen ingericht. Er is draagvlak voor de nieuwe manier van werken en oprechte behoefte om een bijdrage te leveren in de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Rotterdam

Het aanpakken van woon- en adresfraude op wijkniveau

De gemeente Rotterdam werkt aan een gebiedsgerichte aanpak in enkele wijken. Er komt meer capaciteit om woon- en adresfraude en ondermijning van leefbaarheid in deze wijken op te sporen en aan te pakken. Misbruik van sociale huurwoningen wordt dan sneller gesignaleerd, met meer beëindigingen van huurovereenkomsten als gevolg. Hierdoor komen meer sociale huurwoningen beschikbaar voor rechthebbenden.

De impulsgelden zijn conform afspraken verdeeld en als onderdeel van een gebiedsgerichte aanpak in de Rotterdamse wijken Bloemhof en Hillesluis ingezet. Op 5 september 2019 en 20 februari 2020 was gemeente Rotterdam gastheer voor respectievelijk 'Leerkring gebiedsgerichte aanpak ondermijning' en 'Leerkring Rotterdamwet'. Tijdens deze bijeenkomsten zijn de tussentijdse resultaten en bevindingen van de aanpak door gemeente en woningcorporatie aan medewerkers van ministerie BZK en collegaimpulsgemeenten gepresenteerd. De gebiedsgerichte aanpak (inclusief Impulsbijdrage) wordt momenteel geëvalueerd. Resultaten, bevindingen en borgingsaspecten worden na afronding van de evaluatie gedeeld.

Schiedam

Aanpak huisjesmelkers

Met het handhaven op de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek ziet de gemeente Schiedam ook een kans om huisjesmelkers aan te pakken. Er vindt een informatiegestuurd onderzoek plaats om huisjesmelkers of huiseigenaren met huisjesmelkersgedrag in kaart te brengen. Daarna wordt onderzocht of huisjesmelkers zich schuldig maken aan criminele activiteiten. Verder zijn de instrumenten voor deze aanpak uitgebreid met een artikel in de APV. Hiermee kan het college een pand, straat of branche vergunningsplicht opleggen ter voorkoming van nadelige uitbuiting van huurders. De resultaten van het informatiegestuurde onderzoek worden gebruikt bij toepassing van dit nieuwe instrument.

Doel van het project is onderzoek naar de aanwezigheid van huisjesmelkers in Schiedam en de mogelijk signaalfunctie van huisjesmelkers in combinatie met ondermijnende activiteiten in kaart te brengen. Er is een projectplan geschreven, een PIA opgesteld en een data dashboard ontwikkeld. Het datadashboard wordt gevuld met interne data, openbare data en data van het huurteam. Het dashboard 'draait' en kan zicht geven op de aanwezigheid van huisjesmelkers in Schiedam alsmede of zij zich ook bezighouden met ondermijnende criminaliteit. Het dashboard wordt nog wel verder gefinetuned. Ervaringen van andere gemeenten worden meegenomen o.a. de gemeente Utrecht.

Essentiële gemeentelijk data, in beheer van de regionale belastinggroep (RBG), worden nog niet gebruikt. Zonder deze data is de uitkomst van het dashboard onvoldoende betrouwbaar en kan het nog niet worden gebruiken. Politiedata worden verkregen waarbij betrokkene niet kan worden gedefinieerd. Gemeentelijk organisatie staat open voor meer data-analyses maar is er met haar ICT-infrastructuur nog niet op ingericht. Deze pilot heeft bijgedragen in de bewustwording daarvan.

Sittard Geleen

Aanpak voedingsbodem gelegenheidsstructuren kwetsbare jongeren

De gemeente Sittard-Geleen is net als de gemeenten Dordrecht en Zoetermeer een Slim Samen Toezien gemeente. De aanpak richt zich op het in beeld brengen van de voedingsbodem en gelegenheidsstructuren van (kwetsbare) jongeren op wie criminaliteit en ondermijning een sterke aantrekkingskracht heeft. Wat zijn hun profielen, wat is hun dagbesteding en waaraan worden zij blootgesteld m.b.t. verleiding van criminele en/of ondermijnende activiteiten? Met maatschappelijke partners wordt de kennis over en het toezicht op deze jongeren vergroot. Hierdoor wordt gewerkt aan een betere operationele informatie-uitwisseling, dat leidt tot het gericht inzetten van interventies.

De eerste fase van het project Weerbaar Bestuur heeft in het teken gestaan van het benaderen van netwerkpartners. Denk hierbij aan scholen, woningcorporaties, zorgpartners, politie en maatschappelijke organisaties. In januari 2020 is een bijeenkomst georganiseerd waarbij tientallen organisaties aanwezig waren die zich gezamenlijk willen inzetten tegen de aantrekkingskracht van ondermijning. Gezamenlijk is geconstateerd dat hiervoor zoveel mogelijk moet worden aangesloten bij de bestaande structuren, maar dat deze moeten worden versterkt door buiten de comfort-zone te komen. De motivatie van de betrokken organisaties en personen om tot actie over te gaan is groot.

Na deze bijeenkomst is het project een volgende fase in gegaan, deze is gericht op het verstevigen van de netwerkstructuur en het versterken van de samenwerking. Door de corona-maatregelen heeft dit de afgelopen periode grotendeels stilgelegen. Toch kan er geconcludeerd worden dat het project inmiddels onderdeel van de schakel vormt. Dit blijkt uit het feit dat netwerkpartners elkaar vaker opzoeken rondom casussen van jongeren die tot de doelgroep behoren. Tevens wordt de coördinator betrokken in het regieteam van de gemeente Sittard-Geleen en in het Veiligheidshuis Westelijke Mijnstreek wanneer het gaat over een casus die binnen de doelgroep van het project valt. Met het versoepelen van de maatregelen kunnen deze werkzaamheden worden uitgebreid.

Tilburg

Gebiedsgerichte aanpak in een kwetsbare wijk

Bij de gemeente Tilburg wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van de integrale aanpak in een ondermijningsgevoelige wijk. Dat gebeurt met behulp van het concept 'systematisch werken'. Wijkprofessionals krijgen een training in deze manier van werken en er is een leerstructuur opgezet zodat effecten van interventies beklijven. Daarnaast wordt 'present werken', d.w.z. aanwezig en aanspreekbaar zijn, ondersteund met een ontmoetingsplek. Ondermijningsexpertise wordt opgebouwd bij de woningcorporaties en andere wijkpartners.

Zichtbaar, dichtbij en aanspreekbaar in Groenewoud

In de het hart van de wijk Groenewoud ligt het Pater van den Elsenplein er al jaren verwaarloosd bij. Midden op dit plein, pal tegenover de ingang van de supermarkt, is een kleine rijwoning ingericht als ontmoetingsplek. Met hulp van vrijwilligers uit de wijk is het pand opgeknapt (was uitgewoond door problematisch overlast gevend gezin) en ingericht met spullen van Marktplaats en zolders. Iedere dinsdagochtend wordt er de wijkinloop georganiseerd (o.a. wijkagent, BOA, sociaal werker, wijkregisseur, buurtbeheerders corporaties, wijkraad) om actualiteit uit te wisselen en afspraken te maken over bijvoorbeeld gezamenlijk huisbezoek. En 1 keer per maand wordt de "Groenewoud Academie", een bijeenkomst van 1,5 tot 2 uur met gemiddeld 15 tot 20 wijkprofessionals georganiseerd. Lerend evalueren staat centraal: veel voorkomende lastige situaties in de wijk worden besproken, er wordt verkend welke belemmerende patronen daaronder liggen en hoe met andere interventies daar beweging in kan worden verkregen. Door de verschillende perspectieven op situaties - vooral vanuit het sociale en veiligheidsdomein - bij elkaar te leggen, ontstaat een completer beeld én meer zicht op gezamenlijke, goed afgestemde acties.

Ook worden in omliggende straten avonden georganiseerd waarbij de gemeente met een buurttent present was en met vragenlijsten over leefbaarheid en veiligheid langs de deuren gingen. Dit leverde onder meer het breed gedeelde inzicht op dat de inzet van de WBMGP voor deze straten nodig is, om tot normalisatie te kunnen komen.

De corona-maatregelen zijn in Groenewoud extra beperkend, omdat nabijheid zo'n belangrijke factor is bij het terugwinnen van vertrouwen onder bewoners. Dit wordt zo veel al mogelijk ondervangen met sociale media, filmpjes, telefoontjes, muurkranten en extra fietsrondjes door de wijk. De gemeentelijke woning in de buurt bleek wel een uitkomst als uitvalsbasis voor alle activiteiten van vrijwilligers, nu alle buurthuizen en instanties gesloten zijn.

In de tweede helft van 2020 wordt de 2e training "systemisch werken" of beter "interafhankelijk werken" in Groenewoud voor max. 16 wijkprofessionals met verschillende achtergronden

georganiseerd. Ondermijning en kwetsbaarheid zijn inhoudelijke thema's die in deze training veel aan bod komen. Ook is de wens voor een grotere groep wijkwerkers een praktische workshop ondermijning aan te bieden. Daarbij wordt ook gedacht aan nieuwe partners, zoals supermarktmedewerkers en zorgmedewerkers. Daarnaast wordt de gemeentelijke woning gebruikt om met bewoners te werken aan ontwerpen van de inrichting van het nieuwe plein. Het blijkt ook een laagdrempelige locatie voor gesprekken in het kader van de familie-aanpak.

De impuls is ondertussen verbonden met de intensieve leefbaarheidsaanpak in een deel van de buurt, met de familie-aanpak en met de PACT-aanpak die in drie kwetsbare wijken in Tilburg draait.

Utrecht

Herken jij de onderwereld in de bovenwereld?

De app 'Ondermijning' draagt bij aan de bewustwording van en kennis over (de aanpak van) ondermijning. Het geeft inzicht in de effecten, risico's en de gevaren van ondermijning. De app is bedoeld voor politieke ambtsdragers en medewerkers van overheidsorganisaties die een rol hebben in de signalering en aanpak van ondermijning. Of hier bestuurlijk of beleidsmatig bij betrokken zijn. Ook burgers en ondernemers die in aanraking komen met (de aanpak van) ondermijning kunnen de app gebruiken.

De nieuwe release van de app Ondermijning kent een aantal nieuwe functionaliteiten en verbeteringen. De eerste versie bestond uit een quiz en een kennisbank. Wat er nu onder meer bij is gekomen, is een module nieuwsberichten. Op één plek kun je nu alle nieuwsberichten lezen over ondermijning. Vele nieuwsbronnen op internet worden hierop continu gescand met als resultaat dat je 24/7 op de hoogte blijft van de ontwikkelingen op het gebied van (de aanpak van) ondermijning. Dit bevordert de bewustwording en vergroot de kennis over ondermijning. Je kunt ook een thema en regio('s) selecteren als je daar nieuws over wilt ontvangen. Ook kun je nieuwsartikelen delen en in de app opslaan om ze later te lezen. Als je de app opstart, start je met een carrousel bestaande uit de vraag van de week, het meest recente nieuwsbericht over ondermijning en interessant weetje over hoe je ondermijning kunt herkennen. Voor het herkennen van signalen van ondermijning is ook een aparte module in de app opgenomen. Ook is een overzicht van alle meldpunten voor ondermijning toegevoegd.

Gekozen is voor het bereiken van een brede doelgroep. De informatie die in de app staat, is openbare informatie. In de app staat dus niets in over de aanpak van ondermijning. Op dit moment is de app al 11.000 keer gedownload.

Op dit moment zijn we druk bezig met de promotie van de app Ondermijning bij alle RIEC's, het LIEC, gemeenten, politie, OM en Belastingdienst. Daarnaast kijken we nu of de app ook gepromoot kan worden in webinars over ondermijning. We zijn druk bezig met de ontwikkeling van het landelijke, integrale Kennisplatform Ondermijning. Deze wordt begin 4e kwartaal dit jaar gelanceerd. Uiteindelijk is het doel om de informatie van deze website en de app met elkaar te koppelen, zodat er een gemeenschappelijke kennisbank over ondermijning ontstaat.

Vlaardingen

De weerbaarheid van de bestuurlijke en ambtelijke organisatie vergroten

Ondermijnende activiteiten blijven vaak onzichtbaar. Daarom is het belangrijk voor de gemeente Vlaardingen om ambtenaren, college- en raadsleden meer bewust te maken van de wijze waarop ondermijning voorkomt in het eigen werkveld. Om vervolgens de weerbaarheid van bestuurders en ambtenaren te vergroten. Dit wordt gedaan door

De ingediende projectbeschrijving is heroverwogen. Het idee om een app te ontwikkelen is losgelaten. Het nieuwe project richt zich op theater in combinatie met trainingen en/of de World Cafés. Hiervoor zijn reeds gesprekken gevoerd met een theatermaker. Er heeft ook een gesprek plaatsgevonden met team HRM om e.e.a. samen op te pakken. Door diverse omstandigheden, o.a. capaciteitsgebrek, andere prioriteiten en recent door corona, (nog) hebben deze initiatieven geen opvolging gekregen. Sinds 15 maart is een geheel nieuwe werkelijkheid ontstaan. Niet alleen pleegt een deel van het team

middel van het organiseren van World Cafés en TEDxevenementen, inzetten van acteurs en het geven van trainingen. Zodat zij zich daarna meer bewust zijn van wat ondermijning is, signalen kunnen herkennen en weten waar ze terecht kunnen met signalen. veel inzet op het coronadossier, ook kunnen eventuele activiteiten voorlopig niet plaatsvinden met de coronaregels.

Er is nog niet veel bereikt specifiek met de impulsgelden. Buiten de impulsgelden is wel bereikt dat er een adviseur ondermijning is aangenomen. Ook is de aanpak van ondermijning één van de twee prioriteiten in het Integraal Veiligheidsplan dat eind vorig jaar is vastgesteld door de gemeenteraad. Binnenkort stelt het college een beleidsnota ondermijning en een plan van aanpak vast. Ambtelijke en bestuurlijke weerbaarheid is één van de pijlers bij de aanpak, en de bijbehorende activiteiten zullen o.a. met de impulsgelden worden gefinancierd.

Zaanstad

Verbetering leefbaarheid op wijkniveau

De gemeente Zaanstad heeft in twee wijken een gerichte wijkaanpak waarbij wordt gewerkt aan het verbeteren van de leefbaarheid op ruimtelijk en maatschappelijk niveau. Eén van de onderdelen waaraan wordt gewerkt is het tegengaan van ondermijnende criminaliteit. Een vorm daarvan is woon- en adresfraude. Er zijn veel signalen van overbewoning, kamerhuur en illegale onderhuur van sociale huurwoningen. De aanpak tegen woon- en adresfraude is daarom geïntensiveerd in deze wijken. Hierbij wordt nauw samengewerkt met en tussen de afdelingen Openbare Orde & Veiligheid en Burgerzaken. Ook zijn ketenpartners zoals Sociale Wijkteams, woningcorporaties en politie betrokken bij de aanpak.

In 2019 heeft gemeente Zaanstad gewerkt aan de aanpak woonfraude. Op basis van data en signalen zijn huisbezoeken afgelegd. Dit heeft niet geleidt tot het beoogde resultaat: het constateren van woonfraude en handhaving. Mede omdat de juridische grondslag op dat moment nog ontbrak om bijvoorbeeld kamerverhuur tegen te gaan (bestemmingsplan). Wel is veel adresfraude geconstateerd. Deze ervaring en de vermoedens die er al waren, hebben tot het besef geleid dat de systeemwerkelijkheid iets anders is dan werkelijkheid in de wijk. Daarnaast vraagt het aanpakken van woonfraude een meer integrale aanpak en samenwerking tussen verschillende disciplines die niet zomaar van zelfsprekend is. Daarom is begin 2020 besloten een andere aanpak te kiezen: integraal en gericht op het instroommoment in de wijk. En ook door beter in het instrumentarium voor handhaving te voorzien. Wel zorgt de Corona ervoor dat we vertraging oplopen, doordat capaciteit anders moest worden ingezet en huisbezoeken op dit moment niet uitgevoerd kunnen worden.

Zoetermeer

Het slimmer organiseren van toezicht en handhaving bij de bedrijventerreinen en bij de autobedrijven

De gemeente Zoetermeer is net als de gemeenten Dordrecht en Sittard-Geleen een Slim Samen Toezien gemeente. Hierbij gaat het om ondersteuning en advisering bij het slimmer organiseren van toezicht en handhaving van ondermijningsgevoelige gebieden en gelegenheidsstructuren. Bestuurlijk toezicht wordt vergroot, evenals het eigenaarschap en de betrokkenheid van bewoners bij de problematiek. Ook wordt de operationele informatie-uitwisseling verbeterd. De focus ligt bij de bedrijventerreinen en bedrijven werkzaam in de automotive branche. Hoe krijgen we gezamenlijk met partners zicht op de

In 2019 hebben er integrale controles plaatsgevonden op de bedrijventerreinen. Deze controles hadden soms resultaat, zoals het aantreffen van hennepkwekerijen. Maar veel controles leverde ook niets op. Dit gaf aanleiding om het plan van aanpak te herzien. Er is daarom in 2020 hard gewerkt aan een nieuw PVA. In het nieuwe plan staan maatschappelijke weerbaarheid, bestuurlijke weerbaarheid en het inzetten van interventies centraal. In grote lijnen houdt dat het volgende in:

Spoor 1: Organiseren Draagvlak

- Gebiedsgerichte aanpak presenteren bij de lokale driehoek om commitment van de burgemeester en politie staf te genereren.
- Gebiedsgerichte aanpak aanmelden bij het RIEC als handhavingsknelpunt (geeft de mogelijkheid voor informatiedeling).

Spoor 2: Gezamenlijk ophalen en analyseren van informatie

omvang van ondermijnende activiteiten? En hoe kan de informatie-uitwisseling tussen de diverse partners worden vergroot?

- Starten met deskresearch. Combineren van de volgende bronnen: sfeerbeeld van de politie, overzicht van ondernemers en pandeigenaren van de gemeente en partner informatie à Verwerken tot een Kaart.
- Proactief informatie ophalen. Langsgaan bij de bedrijven voor een laagdrempelige fysieke controle.

Spoor 3: Naar een shortlist van bedrijven

- Op basis van het gezamenlijke informatiebeeld komen de partijen tot een top X met ondernemingen of vastgoedeigenaren waar de aanpak zich concreet op gaat richten. De selectie vindt plaats op basis van aanwijzingen dat deze speler betrokken is bij vormen van ondermijning en of er concrete mogelijkheden zijn voor interventies.

Spoor 4: Een strategie van zowel ontmoedigen als stimuleren

- Enerzijds ondermijnende praktijken ontmoedigen en anderzijds het bonafide vestigingsklimaat stimuleren.
- Ter uitvoering van de strategie worden twee trajecten gestart: Ontmoedigingstraject en een stimuleringstraject.

4.1 Ontmoedigingstraject

Ondermijnende activiteiten in het gebied aanpakken en ontmoedigen.

Wordt uitgevoerd door het kernteam ondermijning

Inzet van verschillende bestuursrechtelijke (integrale) controlemogelijkheden.

- HEIT-controle
- DOR-controle
- Henneptrein
- DHW-controle

Zowel strafrechtelijke als bestuursrechtelijke opvolging aan de controles.

Korte termijn interventies

4.2 Stimuleringstraject

Het bonafide vestigingsklimaat stimuleren.

Uitgevoerd door verschillende gemeentelijke diensten.

Uiteenlopende initiatieven de kwaliteit van het vestigingsklimaat verbeteren en bonafide ondernemers aantrekt.

Bijvoorbeeld:

- Investeringen in de openbare ruimte
- Meer aanwezigheid handhaving
- Extra schoonmaak / klein onderhoud

Lange termijn interventies

Spoor 5: Communicatiestrategie

- Doelbewuste communicatie met de bewoners, ondernemers en pandeigenaren gedurende de looptijd van de gebiedsgerichte aanpak.

In de aanpak hebben de BOA en de politie een centrale rol. Zij gaan in gesprek met ondernemers op bedrijventerreinen om zo zichtbaarder te zijn en de informatiepositie te versterken. Zonder deze actoren is het niet mogelijk om de aanpak adequaat uit te voeren. Er is hard gewerkt om capaciteit vrij te maken. Dit kostte veel tijd en daardoor heeft de uitvoering van de nieuwe aanpak vertraging op gelopen. De coronacrisis heeft deze vertraging nog eens verlengd met 4 maanden. Het risico zit in de

kwetsbaarheid van capaciteit. Als de betreffende BOA uitvalt of niet meer beschikbaar is, kan de aanpak ook niet adequaat uitgevoerd worden. Een belangrijk deel van de uitvoering hangt daarom af van 1 persoon.

Zwolle

De inrichting van een lokaal coördinatiepunt ondermijning

Gemeente Zwolle investeert in de inrichting van een lokaal coördinatiepunt ondermijning om ondermijnende activiteiten en georganiseerde criminaliteit beter te kunnen aanpakken. Kerntaken van het coördinatiepunt zijn het ontvangen van signalen van ondermijning, het verrijken van deze signalen en het coördineren van de samenwerking tussen verschillende partijen. Het doel is om de preventieve bestuurlijke aanpak te versterken en de maatschappelijke weerbaarheid te vergroten.

Het coördinatiepunt is bemenst en draait volop mee in de integrale aanpak van ondermijning. De vooraf ingeschatte meerwaarde van het coördinatiepunt binnen de integrale samenwerking, laat zich in de praktijk steeds duidelijker zien. Op dit moment worden de voorwaarden gecreëerd om het coördinatiepunt structureel in te bedden in de gemeentelijke organisatie. We kijken daarbij ook hoe we de inrichting van de randvoorwaarden nog beter kunnen laten aansluiten bij wat het coördinatiepunt nodig heeft om de rol goed te kunnen invullen. Als volgende stap wordt gekeken hoe het coördinatiepunt en het data-gedreven werken vanuit de Citydeal "Zicht op ondermijning" elkaar kunnen versterken.

Tytsjerksteradiel

Binnenspiegel

Tytsjerksteradiel is een plattelandsgemeente waar men elkaar kent. Een laagdrempelig en toegankelijk gemeentebestuur is in beginsel positief. Er zitten echter ook risico's aan. Korte lijnen tussen bestuur en inwoners/ondernemers kunnen worden misbruikt om zaken gedaan te krijgen (buiten de reguliere procedures om). Dit kan tot gevolg hebben dat niet eenduidig wordt opgetreden of dat ongewenste invloed wordt uitgeoefend op politiek-bestuurlijke besluiten. Tevens kan bij ambtenaren het gevoel ontstaan dat het bestuur niet achter de ambtelijke standpunten staat, bijvoorbeeld in situaties waarbij een inwoner/ondernemer bij de initiële ambtelijke of bestuurlijke besluitvormingsprocedure tegen een afwijzende beslissing aanloopt en vervolgens contact zoekt met een bestuurder om het beoogde doel alsnog te realiseren. Het doel van dit project is politieke ambtsdragers en de ambtenaren van de gemeente Tytsjerksteradiel bewust te maken van de gevaren voor ondermijning, en ze bekend te maken met hoe te handelen bij agressie en geweld.

Het project 'Binnenspiegel' is opgestart met het aanstellen van een tijdelijk projectleider weerbaar bestuur. Deze is kortgeleden begonnen. De werkzaamheden bestonden voornamelijk uit kennismaken en afstemmen, o.a. met de verantwoordelijke burgemeester, de provincie Fryslân en de Vereniging Friese Gemeenten. Afstemming met het Ministerie van BZK vindt op korte termijn plaats. Op basis van de projectomschrijvingen is een plan van aanpak opgesteld dat voor de zomer zal worden afgestemd met de burgemeester. Op 25 juni a.s. zal de projectleider in de driehoek van Noordoost-Fryslân het plan verder toelichten, zodat ook de bestuurders van de andere gemeenten geïnformeerd worden (en blijven). Uiteindelijk is de provincie met ondersteuning van de Vereniging Friese Gemeenten ook aangehaakt om te kijken of het project bij kan dragen aan een 'Friese' aanpak en wellicht ook voor heel Noord-Nederland als voorbeeld kan dienen. Hoewel er, mede wegens de beperkingen i.h.k.v. de Coronamaatregelen nog geen concrete afspraken zijn gemaakt, zal de inzet vooral gericht zijn op bewustwording, het bieden van een handelingsperspectief bij het oppikken van signalen (meldpunt, eventueel een ondermijningstafel, etc.) en samenwerking met de inwoners (met name ondernemers) bij het tegengaan van ondermijnende criminaliteit. Dit alles zal voorafgegaan worden door een 0-meting om zo een goed uitgangspunt te hebben en een beeld te vormen van de noodzakelijke actie.

Het project is net gestart. De acties uit het plan van aanpak worden nu concreet gemaakt en voorbereid. De resultaten zullen in een later stadium volgen.

Achtkarspelen

Ongewenste inmenging in dorpen en wijken

Achtkarspelen is een plattelandsgemeente, een groot gebied met weinig inwoners en afgelegen industrieterreinen buiten het dorp. Deze zijn vaak uit het zicht van de handhaving en politie, waardoor er geen duidelijkheid is over wat er op die terreinen gebeurd. Dit project is bedoeld om samen met vooral de ondernemers te onderzoeken, hoe we elkaar kunnen helpen om beter zicht te krijgen in wat er op de terreinen gebeurt. Ondernemers zijn vaak angstig om dingen te melden. Het doel is om ondernemers in de gemeente Achtkarspelen bewust te maken van de gevaren ondermijning, en dat ze ook weten waar ze terecht kunnen met signalen/vermoedens en hoe te handelen bij agressie en geweld.

Het project 'Ongewenste inmenging in dorpen en wijken' is opgestart met het aanstellen van een tijdelijk projectleider weerbaar bestuur. Deze is kortgeleden begonnen. De werkzaamheden bestonden voornamelijk uit kennismaken en afstemmen, o.a. met de verantwoordelijke burgemeester, de provincie Fryslân en de Vereniging Friese Gemeenten. Afstemming met het Ministerie van BZK vindt op korte termijn plaats. Op basis van de projectomschrijvingen is een plan van aanpak opgesteld dat voor de zomer zal worden afgestemd met de burgemeester. Op 25 juni a.s. zal de projectleider in de driehoek van Noordoost-Fryslân het plan verder toelichten, zodat ook de bestuurders van de andere gemeenten geïnformeerd worden (en blijven). Uiteindelijk is de provincie met ondersteuning van de Vereniging Friese Gemeenten ook aangehaakt om te kijken of het project bij kan dragen aan een 'Friese' aanpak en wellicht ook voor heel Noord-Nederland als voorbeeld kan dienen. Hoewel er, mede wegens de beperkingen i.h.k.v. de Coronamaatregelen nog geen concrete afspraken zijn gemaakt, zal de inzet vooral gericht zijn op bewustwording, het bieden van een handelingsperspectief bij het oppikken van signalen (meldpunt, eventueel een ondermijningstafel, etc.) en samenwerking met de inwoners (met name ondernemers) bij het tegengaan van ondermijnende criminaliteit. Dit alles zal voorafgegaan worden door een 0-meting om zo een goed uitgangspunt te hebben en een beeld te vormen van de noodzakelijke actie.

Het project is net gestart. De acties uit het plan van aanpak worden nu concreet gemaakt en voorbereid. De resultaten zullen in een later stadium volgen.